

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 235

3 Δεκεμβρίου 2012

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4097

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την άσκηση αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Σκοπός

(άρθρα 1 και 12 της Οδηγίας)

1. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2010/41 /ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010, (L180/15.7.2010) προκειμένου να εξασφαλισθεί η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών που ασκούν αυτοτελή επαγγελματική απασχόληση ή συμβάλλουν στην άσκηση τέτοιας απασχόλησης.

2. Η εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, αφορά τις πτυχές εκείνες που δεν εμπίπτουν:

α) στις διατάξεις του ν. 3896/2010 (Α' 207) με τον οποίο προσαρμόστηκε η νομοθεσία στις Οδηγίες 2006/54/ ΕΚ και 79/7/ΕΟΚ,

β) στις διατάξεις του π.δ. 1362/1981 (Α' 339) με το οποίο εναρμονίσθηκε η νομοθεσία στην Οδηγία 79/7/ΕΟΚ.

3. Η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αυτών εξακολουθεί να διέπεται από το ν. 3769/2009, με τις διατάξεις του οποίου προσαρμόστηκε η νομοθεσία στις απαιτήσεις της Οδηγίας 2004/113/ΕΚ.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής-αντικείμενο
(άρθρο 2 της Οδηγίας)

Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται:

α) στους αυτοαπασχολούμενους εργαζόμενους, ήτοι σε όλα τα πρόσωπα που ασκούν επικερδή δραστηριότητα για λογαριασμό τους, υπό τους όρους που καθορίζουν οι ισχύουσες διατάξεις και το άρθρο 1 του παρόντος νόμου,

β) στους/στις συζύγους των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, στους/στις συντρόφους συμβίωσης των αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3719/2008 (Α' 241) και τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 3801/2009 (Α' 163), οι οποίοι δεν είναι μισθωτοί ή συνέταιροι στην επιχείρηση, στην οποία συμμετέχουν συνήθως, στις δραστηριότητες του αυτοαπασχολούμενου εργαζομένου και εκτελούν τα ίδια ή δευτερεύοντα καθήκοντα.

Άρθρο 3

Ορισμοί

(άρθρο 3 της Οδηγίας)

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «άμεση διάκριση»: όταν πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση,

β) «έμμεση διάκριση»: όταν εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θέτει σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση τους εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν η εν λόγω διάταξη, κριτήριο ή πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από νόμιμο στόχο και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία,

γ) «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος και

δ) «σεξουαλική παρενόχληση»: κάθε μορφή ανεπιθύμητης προφορικής, μη προφορικής ή φυσικής συμπεριφοράς με πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου και ιδίως τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, ταπεινωτικού, εξευτελιστικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 4

Αρχή της ίσης μεταχείρισης
(άρθρο 4 της Οδηγίας)

1. Απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, είτε

άμεσα είτε έμμεσα, σε σχέση ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, ιδίως όσον αφορά τη σύσταση, την εγκατάσταση ή την επέκταση μίας επιχείρησης ή την έναρξη ή επέκταση κάθε άλλης μορφής αυτοτελούς επαγγελματικής δραστηριότητας.

2. Στους τομείς που καλύπτει η παράγραφος 1 η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση θεωρούνται διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι ένα άτομο απορρίπτει ή ανέχεται τέτοιου είδους συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ως βάση για τη λήψη απόφασης που επηρεάζει το εν λόγω άτομο.

3. Η εντολή και η ενθάρρυνση για την άσκηση άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω φύλου, θεωρείται διάκριση.

Άρθρο 5

Σύσταση εταιρείας (άρθρο 6 της Οδηγίας)

Με την επιφύλαξη των ειδικών όρων πρόσβασης σε ορισμένες δραστηριότητες που ισχύουν εξίσου και για τα δύο φύλα, απαγορεύονται οι όροι για τη σύσταση εταιρείας μεταξύ συζύγων ή μεταξύ συντρόφων συμβίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3719/2008 (Α' 241), να είναι πιο περιοριστικοί από τους όρους για τη σύσταση εταιρείας μεταξύ άλλων προσώπων.

Άρθρο 6

Παροχές μητρότητας (άρθρα 7 και 8 της Οδηγίας)

1. Στις αυτοαπασχολούμενες εργαζόμενες γυναίκες μπορεί να χορηγείται επίδομα μητρότητας, το οποίο επιτρέπει την προσωρινή διακοπή του επαγγέλματός τους, λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον 14 εβδομάδων.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καθορίζονται ο φορέας, το ύψος, ο τρόπος και η διαδικασία χορήγησης του επιδόματος, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή της παραγράφου 1.

Άρθρο 7

Προάσπιση των δικαιωμάτων και αποζημίωση ή αποκατάσταση (άρθρα 9 και 10 της Οδηγίας)

1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε ή υπέστη απώλεια από την παραβίαση των διατάξεων του παρόντος νόμου για την αρχή της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν η σχέση, στο πλαίσιο της οποίας εικάζεται ότι υπέστη μεταχείριση που ενέχει διάκριση, έχει λήξει, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα προσφυγής ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών αρχών μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο φορέας του άρθρου 8.

2. Νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων που δικαιολογούν σχετικό έννομο συμφέρον μπορούν, κατόπιν έγκρισης του θυγόμενου από παραβάσεις του παρόντος νόμου, να ασκούν στο όνομα του ή για την υπεράσπιση του προσφυγή ενώπιον των αρμοδίων διοικητικών ή δικαστικών αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπισή του.

3. Όταν ένα πρόσωπο που εμπíπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου σύμφωνα

με τα άρθρα 2, 3, 4 και 5 του παρόντος, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή ότι εκδηλώθηκε εις βάρος του σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθού φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο ή σε άλλη αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία.

4. Η παράγραφος 3 ισχύει και σε κάθε διαδικασία που κινείται βάσει των παραγράφων 1 και 2. Η ρύθμιση αυτή δεν ισχύει στην ποινική διαδικασία.

5. Η παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου γεννά, εκτός των άλλων, αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θυγόμενου και αποκατάσταση της ηθικής του βλάβης.

6. Όποιος τελεί την πράξη της σεξουαλικής παρενόχλησης σύμφωνα με την περίπτωση δ' του άρθρου 3 και στο πλαίσιο του παρόντος νόμου διώκεται κατ' έγκληση βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα και τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο αυτό.

Άρθρο 8

Φορείς για την εφαρμογή του παρόντος (άρθρο 11 της Οδηγίας)

1.α. Φορέας παρακολούθησης της τήρησης, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά την εφαρμογή του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη.

β. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι επιφορτισμένος με την προώθηση, την ανάλυση, την παρακολούθηση και την υποστήριξη της ίσης μεταχείρισης των προσώπων χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώνεται από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου, δύναται να απευθύνεται στον Συνήγορο του Πολίτη.

2. Η δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή πληροφορίες οι οποίες εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, υποχρεούται να τις διαβιβάσει στον Συνήγορο του Πολίτη.

3. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη διεξάγει έρευνα και διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, το τελικό πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη διαβιβάζεται στην καθ' ύλην αρμόδια αρχή, προκειμένου να επιβληθούν κυρώσεις ή και να κινηθεί η πειθαρχική διαδικασία. Η αρμόδια αρχή ενημερώνει τον φορέα σχετικά.

4. Όταν ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας για την παρακολούθηση και προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου, επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.

5. Στο πλαίσιο της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου

1 του παρόντος νόμου αποστολής του και πέραν των λοιπών αρμοδιοτήτων του, ο Συνήγορος του Πολίτη:

α) παρέχει συνδρομή προς τα θύματα διακρίσεων λόγω φύλου με διαμεσολάβηση για την αποκατάσταση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών. Αν η διαμεσολάβηση δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το πόρισμά του στην καθ' ύλην αρμόδια αρχή για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας, ο οποίος οφείλει να ενημερώσει περί αυτού τον Συνήγορο του Πολίτη,

β) διενεργεί έρευνα,

γ) δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών αυτοαπασχολούμενων, οι οποίες περιλαμβάνουν και εισηγήσεις για τη λήψη μέτρων με σκοπό την εξάλειψη των διακρίσεων λόγω φύλου. Οι εκθέσεις αυτές κοινοποιούνται στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών,

δ) διατυπώνει γνώμη, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν ερωτήματος άλλης δημόσιας αρχής, ως προς την ερμηνεία διατάξεων του παρόντος νόμου,

ε) ανταλλάσσει πληροφορίες με ομόλογους φορείς των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, όπως το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων που έχει συσταθεί με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1922/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 403) και

στ) συνεργάζεται με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, τους κοινωνικούς εταίρους, τις επιχειρήσεις και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις προς ενημέρωση και διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης και ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες αυτοαπασχολούμενους και για τη διοργάνωση σχετικών επιμορφωτικών εκδηλώσεων.

6. Για την παρακολούθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την παράγραφο 1, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί, με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του, από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά, έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Τα στοιχεία αυτά παρέχονται εφόσον δεν παραβιάζεται η νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει το προσωπικό και επαγγελματικό απόρρητο των ιδιωτών και να μην δημοσιοποιεί στοιχεία που μπορεί να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Αν ο ιδιώτης αρνείται να πα-

ράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας ή επαγγελματικού συλλόγου κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής.

Άρθρο 9

Διάδοση πληροφοριών και εκθέσεις (άρθρα 13 και 15 της Οδηγίας)

1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διάλογου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, σύμφωνα και με το άρθρο 18 του ν. 3304/2005 (Α' 16), ενθαρρύνει το διάλογο με τις οργανώσεις - μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το σκοπό και τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (ΓΓΙΦ) σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς, κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της Οδηγίας 2010/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 2010.

Άρθρο 10

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2012

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ,

ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΠΑΚΙΩΤΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2012

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΠΑΚΙΩΤΗΣ